

ВПЛИВ ФЕМІНІЗМУ НА ПОЛІТИЧНИЙ РУХ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Актуальність дослідження. Фемінізм як напрям системної політичної теорії, вибудовується на основі суспільно-політичних відносин і прагне до суспільних змін. До сих пір в Україні залишаються актуальними питання трудових прав жінок, протидії і боротьби із гендерно-обумовленим насильством, можливості дівчат навчатися на рівних із хлопцями в усіх закладах освіти, доступу до ресурсів (економічних, владних) тощо – це все свідчить, що фемінізм Україні таки потрібен.

Нині фемінізм розглядаємо також як інтелектуальний рух в рамках визначеної філософської течії, який охоплює своїм змістом набагато ширше коло «жіночих проблем» ніж класичний політичний фемінізм. До пріоритетних завдань сучасного фемінізму належить дослідження теоретико-методологічних основ жіночих рухів у політиці.

Дослідженням проблеми фемінізму займалися такі науковці : А. М. Янг, К. Бігвуд, Дж. Грімшоу, Дж. Артурс, Е. Малін, К. Шюс, Дж. Кореа, Л. Алкофф, Л. Фішер, А. Аль-Саджі, С. Лі Барткі, Є.-М. Сіммс, Б. Ставарска, С. Столпер, А. Нейманіс та ін.

Серед сучасних українських науковців, які у своїх працях розкривають проблеми феміністичної феноменології, варто відзначити Н. П. Гапон, І. А. Жеребкіну, С. В. Жеребкіна, І. О. Головашенко, С. Т. Шимко, В. П. Агееву, Л. В. Малес, В. В. Близнюк, О. Є. Гомілко та ін. Суттєве значення відіграють праці представниць двох напрямів психоаналітичного фемінізму: орієнтованого на взаємодію з психоаналітичною концепцією З. Фрейда (Дж. Бенджамін, М. Манноні, Н. Ходоров, Д. Діннерстейн, Дж. Рівьер, С. Файерстоун та ін.), а також зосередженого на творчому опрацюванні психоаналітичного доробку Ж. Лакана (Дж. Мітчелл, Т. Бреннан, Е. Грош, Дж. Галлоп, Ж. Роуз, Л. Фрігаре, Ю. Кристева, Е. Сіксу, С. Кофман, К. Клеман та ін.).

Мета дослідження: соціально – філософський аналіз фемінізму як культурного феномену та складової частини нового політичного руху.

Завдання дослідження: проаналізувати основи фемінізму як феномену політичного руху.

Об'єкт дослідження: теоретико-методологічні основи вивчення феміністських рухів у політиці.

Предмет дослідження: особливості та культурно-філософська специфіка впливу фемінізму на політичний рух в сучасному світі.

Фемінізм (від латин. femina – жінка) – теорія рівності двох статей, яка творить ідейну основу організованого руху жінок. Суттю феміністичних переконань є думка, що жінка зазнає суспільної дискримінації, насамперед через приналежність до своєї статі. Сам термін «фемінізм» був сформульований соціалістом-утопістом Шарлем Фур'є в кінці XVIII століття [6, с. 202].

Фемінізм як політичний рух у своїй історії пройшов три ключові етапи: 1) середина XIX – XX століття – «перша хвиля» фемінізму;

2) від 60-тих років XX століття до 90-тих років XX століття – «друга хвиля». 3) від 90-тих років до сьогодення – «третьа хвиля» [1, с. 467].

Нинішня політика існує для феміністок там, де існує суспільний конфлікт; дефініцію політики визначають стосунки, які опираються на стосунки і уклади у структурах влади, де одна група здійснює контроль над іншими [4, с. 106].

Теорія фемінізму, як зазначалось вище, набула протягом декількох десятиліть формування багатьох вимірів та виявилась структурованою великою кількістю ідеологічних течій, в яких по-різному висвітлюються позиції дослідниць і дослідників щодо тлумачення становища жінок у суспільстві [5, с. 566].

Головне феміністичне питання – «щодо становища жінок», яке охоплює собою пошук відповідей на сукупність інших взаємопов'язаних питань: Як місце займають жінки за тієї чи іншої ситуації? Чим пояснюється відсутність жінок у певних соціальних практиках і що покладається за завдання жінкам у тих видах соціальних практик, де вони присутні? Як ставлення самих жінок до їхньої ролі тощо. Отже, типові відповіді на ці питання різних феміністичних ідеологій дають підстави поділити їх на чотири категоріальних типи: 1) гендерних відмінностей, 2) гендерної нерівності, 3) гендерного пригнічення, 4) структурного пригноблення [5, с. 566].

Термін «фемінізм» немає єдиної ідеології (певного цілісного значення), тому в середині цього руху починають розвиватись нові аспекти та течії.

Відомими течіями фемінізму є : радикальний фемінізм, соціальний фемінізм, соціалістичний фемінізм, ліберальний фемінізм, культурний фемінізм, радикальний фемінізм, глобальний фемінізм, аналітичний фемінізм, матеріальний фемінізм, гендерний фемінізм.

Спочатку фемінізм був соціальним, політичним та ідеологічним рухом за рівні права жінок і чоловіків. Жінки не мали права голосу і були позбавлені можливості впливати на прийняття тих чи інших законів, ще на початку минулого століття. У той час прихильники фемінізму боролися насамперед за право жінок брати участь у виборах і суспільному та політичному житті країни.

У феміністичному політичному русі виділяємо ліберальний фемінізм, який виступав за емансипацію жінок шляхом надання їм громадянських прав, соціалістичний фемінізм, який окрім зазначеного вимагав надання жінкам основних соціальних гарантій, ліквідації поділу праці між статями і втягнення чоловіків у виховання дітей [2, с. 3].

Фемінізм присутній також і в українській історії. Фемінізм як організований жіночий рух, ідеологія і культурна традиція виник в Україні у 80-х роках XIX століття. Першою жіночою організацією вважається «Товариство руських женщин», що його заснувала 1884 року в Станіславі (тепер Івано-Франківськ) письменниця та феміністка Наталя Кобринська. У 1887 році вийшов перший жіночий альманах «Перший вінок», який вона видала разом із Оленою Пчілкою (Ольгою Драгомановою-Косач). У серії «Жіноча бібліотека» Кобринська видавала твори для жінок, які написали жінки [3, с. 134].

Феміністські рухи у політиці демонструють прагнення розв'язати традиційні «жіночі» завдання: ліквідувати «систематичне вивчення чоловіків над жінками»; створити підстави жінці не копіювати стандарти чоловічої поведінки, а самовиражатися, жити своїм, окремим, але рівним з чоловіками життям; створити сучасну концепцію змішаного, а не сексуального поділу суспільства, теорію соціального партнерства статей [1, с. 3].

Висновки. Нові феміністські рухи у політиці ведуть до змін у законодавчій сфері, способі мислення, поведінці, діяльності у приватному та публічному житті.

У порівнянні з минулим століттям, рух за фемінізм сьогодні все більше набуває не політичного, а громадського та психологічного забарвлення. Головний посыл сучасного фемінізму – рівні права та можливості вільно розпоряджатися своїм життям. Але свобода передбачає також і відповідальність, і зобов'язання, і тому необхідно підкріплювати свої рішення матеріальною незалежністю, виключати моральну, емоційну або фінансову залежність від чоловіків.

Для багатьох українців слово «фемінізм» є чимось страшним і незрозумілим, у той час у світі це поняття є нормою та звичайною частиною життя. Тисячі жінок підіймають питання «фемінізму».

Майбутнє фемінізму і його основна інтелектуальна цінність залежать від його здатності продовжувати критикувати свої власні припущення і, таким чином, піднімати нові проблеми, породжені глобалізацією економіки, культури і дискурсу.

Список використаних джерел

1. Задорожна О. С. Жінка в літературі і феміністичний рух в Україні. *Мова і культура*. КНУ імені Тараса Шевченка, 2014. Вип. 17. С. 466-470.
2. Конціца Г. Теоретико – методологічні основи дослідження феміністських рухів у політиці : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01. Львів, 2017. 23 с.
3. Марценюк Т. О. Чому не варто боятися фемінізму. Київ, 2018. 328 с.
4. Світа. Г. М. Теоретико-методологічні основи дослідження феміністських рухів у політиці : дис. ... канд. іст. наук: 23.00.01 / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2016. 216 с.
5. Тукаленко І. А. Фемінізм як політичний рух та ідеологія . *Політологічний вісник*. Київ : Вадекс, 2013. Вип. 71. С 563 - 580.